

Asia: VN/1072/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin kaupunki pitää hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta kannatettavana.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan ehdotetut muutokset ovat pääosin vaikutuksiltaan pieniä. Helsingin kaupunki pitää tärkeänä lain tarkoitusta edistää koulutukseen hakeutumista, tiedon siirtymistä nivelvaiheissa, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista (1 §).

Helsingin kaupungin näkemykset on kuvattu tarkemmin alla.

Tietojen luovutus:

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan merkittävin vaikutus on rekisteritietojen luovutusta koskevalla kohdalla. Nykyisessä laissa todetaan yksiselitteisesti, että Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta. Tässä lakiesityksessä Opetushallitus voisi siirtää tietopyynnön käsittelyn alkuperäiselle rekisterinpitäjälle eli opetuksen järjestäjälle, jos Opetushallitus katsoo sen tarkoituksenmukaisemmaksi. Lakiesityksessä perustellaan muutosta sillä, että nykytilanteessa käytännössä samoja tietoja luovuttavat Opetushallitus opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta sekä tietoja sinne tallentaneet yhteisrekisterinpitäjät omista alkuperäisistä rekistereistään.

- Helsingin kaupunki katsoo, että tilanne voi johtaa erilaisiin tulkintoihin samojen tietojen luovuttamisen suhteen.

Vaikutukset-kohdasta: "Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjinä toimiville opetuksen ja koulutuksen järjestäjille, oppilaitosten ylläpitäjille ja

lain 9 §:n 6 momentissa tarkoitettulle toimijalle voisi aiheutua jonkin verran lisätyötä tietopyyntöjen käsittelystä, jos Opetushallitus siirtäisi tietopyyntöjä niille lain 10 §:ään ehdotetun tarkennuksen johdosta. Sama koskisi oppivelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjinä toimivia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, oppilaitosten ylläpitäjiä ja kuntia. Pääsääntönä olisi kuitenkin edelleen, että tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt käsitelisi Opetushallitus ja että se siirtäisi tietopyyntöjä muille yhteisrekisterinpitäjille ainoastaan silloin, kun se katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi."

- Helsingin kaupungille jää epäselväksi, millaisissa tilanteissa Opetushallitus voisi katsoa tarkoituksenmukaisemmaksi siirtää tietopyynnön käsittelyn opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle. Koskeeko tämä lähinnä tilanteita, joissa tietopyyntö koskee vain yksittäisen opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tallentamia tietoja vai voisiko kyseeseen tulla myös laajempi useita koulutuksen järjestäjiä koskeva tietopyyntö, joka siirretään kyseisille koulutuksen järjestäjille käsiteltäväksi? Esimerkkinä voisi olla koko Helsingin aluetta koskeva tietopyyntö, joka koskisi siis kaikkia Helsingissä toimivia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä.

Opetushallitus on tähän asti käsitellyt kaikki saamansa tietopyynnöt eikä niistä ole saatavilla julkista listausta. Tästä syystä Helsingin kaupunki katsoo, että kunnan on vaikea arvioida sellaisten Opetushallitukselle tehtyjen tietopyyntöjen määrää, joissa pyyntö kohdistuu vain yksittäisen kunnan tallentamiin tietoihin tai jotka voisivat tulla muuten kyseeseen sellaisina, jotka Opetushallitus jatkossa siirtäisi kunnan käsiteltäväksi. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan, esitetty muutos voi tarkoittaa työmäärän lisääntymistä entisestään tietopyyntöjä käsittelevien henkilöiden osalta.

Helsingin kaupungille jää myös epäselväksi, kuinka ehdotettu muutos edesauttaisi sitä, ettei jatkossa olisi erilaisia tulkintoja samojen tietojen luovuttamisen suhteen, jos tietopyyntöjä siirtyy Opetushallitukselta opetuksen ja koulutuksen järjestäjien käsittelyyn. Helsingin kaupunki katsoo, että useampi tietopyyntöjä käsittelevä taho voi tarkoittaa jokaisella omaa tulkintaansa.

Helsingin kaupunki kysyy, miten muutoksen yhteydessä varmistetaan, että tiedot, joihin tietopyyntö kohdistuu, luovutetaan edelleen yhdenmukaisina eri tahoilta? Helsingin kaupunki katsoo, että silloin kun tietopyyntö siirtyy Opetushallitukselta opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle, niin todennäköisesti myös tietopyynnön kohteena olevien tietojen lähde vaihtuu, teknisistä ja käytännöllisistä syistä, kansallisesta tietovarannosta opetuksen järjestäjän omaksi rekisteriksi. Tällöin luovutettujen tietojen yhdenmukaisuus voi Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan kärsiä, jos eri koulutuksen järjestäjiltä saadaan erilaista ja erilaisin perustein tai hakuehdoin poimittua tietoa.

Uudet tallennusvelvoitteet opetuksen järjestäjille ja kunnille:

Lakiesityksessä ehdotetaan joitakin uusia tallennusvelvoitteita koulutuksen ja opetuksen järjestäjille sekä kunnille.

- Oppivelvollisuusrekisteriin tallennettaisiin nykyisten tietojen lisäksi jatkossa myös tieto oppivelvollisuudesta vapauttamisesta. Helsingin kaupunki katsoo tämän olevan hyvä lisäys.

Vapaan sivistystyön koulutuksien osalta nykyisten tietojen lisäksi tallennettaisiin jatkossa myös tieto ko. koulutuksen aloituspäivästä.

- Helsingin kaupunki katsoo, että muutos mahdollisesti edellyttää järjestelmätoimittajilta pieniä teknisiä muutoksia lähdejärjestelmiin.

- Helsingin kaupunki näkee hyvänä, että aloituspäivätiedon lisäämisellä vapaan sivistystyön koulutusten tiedot olisivat enemmän samankaltaisia kuin muiden koulutusten tiedot, joissa on jo

ennestään tallennettuna koulutuksen alkamis- ja päättymispäivät. Tämä sujuvoittaisi Helsingin kaupungin kaltaisen laaja-alaisesti erilaisia koulutuksia järjestävän tiedon tallentajan työtä, kun eri koulutusmuotoja koskevia poikkeavia tallennustapoja olisi nykyistä vähemmän.

Muut ehdotetut muutokset:

Ehdotetut muutokset edistäisivät tietojen liikkumista Ahvenanmaan ja Manner-Suomen välillä sähköisesti sen sijaan, että esityksen kohteena olevat tiedot siirrettäisiin tarvittaessa vaihtelevilla tavoilla, kuten paperisena tai sähköpostitse.

- Helsingin kaupunki katsoo tämän olevan myönteinen kehityssuunta. Tällä lakiehdotuksella ei kuitenkaan ole vaikutusta Helsingin kaupungin toimintaan, sillä ehdotus koskee ainoastaan tietojen siirtymistä Ahvenanmaan suuntaan.

Ammatillisen koulutuksen osalta esitys mahdollistaisi rahoituksen perusteena käytettävien tietojen keräämisen jatkossakin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta sen sijaan, että osa tiedoista jouduttaisiin keräämään erikseen esimerkiksi erillisellä lomakkeella. Lisäksi seurantaan varten tarvittavia tietoja voitaisiin kerätä opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta sen sijaan, että siihen käytettäisiin erillisiä lomakkeita tai tukeuduttaisiin muiden toimijoiden mahdollisesti erilaisilla perusteilla keräämään tietoon.

Helsingin kaupunki pitää yhteismitallisen tiedon keräämistä suoraan tietovarannosta kannatettavana, kuten myös sen, että erilliskeräysten määrää vähennetään eikä tiedonkeruista tule opetuksen järjestäjille useita erillisiä lomakkeita.

"Lakiesitykseen sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaan lakiesityksessä tarkoitettut tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla, voitaisiin tallentaa takautuvasti myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Tällaisia tietoja olisivat ainakin ammatillisen koulutuksen oppilaskohtaisten tukitoimien tai erityisen tuen tiedot, joita on tallennettu rahoitussäännösten nojalla vuoden 2025 loppuun asti. Siirtymäsäännöksen seurauksena tietoihin ei jäisi aukkoa vuodelta 2026, mikä olisi tärkeää esimerkiksi seurannan tarpeiden kannalta."

- Ammatillisen koulutuksen osalta tuen tietojen tallentaminen tietovarantoon päättyi vuoteen 2025. Helsingin kaupunki katsoo, että takautuvasti tietojen tallentaminen voi aiheuttaa lisätyötä, jos kyseisiä tietoja ei ole kirjattu opiskelijahallintojärjestelmään vuonna 2026 tai jos merkintätapoihin/ohjeisiin on tullut sellaisia muutoksia, jotka nyt pitäisi perua. Tietojen tallentaminen suoraan tietovarantoon on Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan kuitenkin vähemmän työläs vaihtoehto kuin että ne kerättäisiin erilliskyselyllä.

Vesa Heidi
Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala